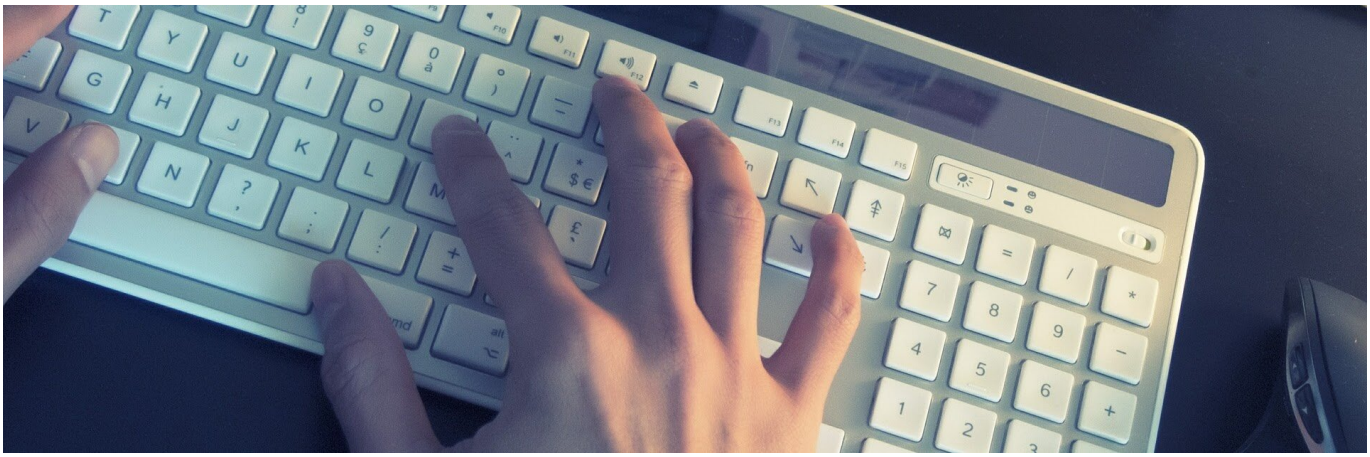

Styl wypowiedzi internetowych

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Audiobook
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Bibliografia:

- Źródło: Beata Wrona, *Język i styl młodego pokolenia w kontekście przemian kulturowych (na przykładzie dyskursu na forach internetowych) [praca doktorska]*, Katowice 2014, s. 29. Cytat za: http://www.sbc.org.pl/Content/96342/doktorat3452.pdf.
- Źródło: B. Aouil, M. Kajdasz-Aouil, *Internet jako środowisko komunikacyjne*, [w:] *Kultura i język mediów*, red. M. Tanaś, Kraków 2007, s. 63.
- Źródło: Stanisław Witkiewicz, *Technika przyszłości. „Dziwny człowiek"*, [w:] *Nowe media w komunikacji społecznej XX wieku. Antologia*, red. M. Hopfinger, Warszawa 2002, s. 356.
- Źródło: Anna Panek, *Język w przestrzeni internetu*, „Przestrzeń społeczna" 2016, nr 1.
- Źródło: Grażyna Majkowska, *O języku mediów*, [w:] *Dziennikarstwo i świat mediów*, red. E. Chudzińskiego, Z. Bauera, Kraków 2004, s. 231–234.
- Źródło: *Lubię lajkować. Rozmowa z prof. Mirosławem Bańko*, dostępny w internecie: http://wspolnymianownik.pl/czytaj.php?s=wywiady&a=miroslaw-banko.
- Źródło: Jerzy Bralczyk, *I lajkuję cię very much, [w:] M. Bralczyk, A. Markowski, J. Miodek, Trzy po 33*, Warszawa 2016, s. 183.

Źródło: dostępny w internecie: pixabay.com, domena publiczna.

Profetą okazał się Stanisław Witkiewicz, opisując przeszło sto lat temu zmiany, jakie czekają ludzkość w związku z postępem technologicznym:

> **Stanisław Witkiewicz**
>
> **Technika przyszłości. „Dziwny człowiek"**
>
> Z czasem postęp elektrotechniki czy może jeszcze innej, na jakiejś subtelniejszej, nieznanej dziś sile opartej, techniki doprowadzi do tego, że całe dobro, jakie ludzkość w sztuce zgromadziła, stanie się dostępne dla wszystkich, wszędzie i w każdym czasie. Przenoszenie obrazów i dźwięków będzie rzeczą tak łatwą i zwykłą, że wymiana myśli, współrzędność wrażeń i wzruszeń, stanów psychicznych i uczuć, uczyni z ludzkości, jakby jedną potężną duszę.
>
> Źródło: Stanisław Witkiewicz, *Technika przyszłości. „Dziwny człowiek"*, [w:] *Nowe media w komunikacji społecznej XX wieku. Antologia*, red. M. Hopfinger, Warszawa 2002, s. 356.

Nie przewidział jednak, że owa nowa „elektrotechnika", czyli internet, oprócz tego, że stanie się narzędziem błyskawicznej wymiany myśli, idei oraz informacji, sam z siebie wytworzy nowe metody i formy komunikacji jako takiej. Nie odgadł, że internet przyczyni

się do rozwoju nowych cyberdialektów w obrębie języka ogólnego, będąc w gruncie rzeczy gigantycznym, wciąż i w nieskończoność, rozrastającym się tekstem.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz zmiany, jakie dokonały się w języku wraz z rozwojem internetu.
- Zidentyfikujesz i ocenisz zagrożenia dla języka, jakie się z tym wiążą.
- Określisz cechy stylu wypowiedzi internetowych.
- Przeanalizujesz różne rodzaje wypowiedzi internetowych.

Przeczytaj

Zmiany w procesie komunikowania się

Proces cywilizacyjny spowodował niewątpliwie zmiany w procesie komunikowania się. Wraz z pojawieniem się nowych technologii ludzie mogą się ze sobą porozumiewać bez względu na odległość. Takim wynalazkiem (choć dla współczesnych to po prostu codzienność) jest internet o ogólnoświatowym zasięgu. Jego głównym zadaniem jest gromadzenie i przekazywanie informacji, także zaspokajanie potrzeb społecznych (możliwość otrzymania pomocy i wsparcia, nawiązania kontaktów itp.). Forma komunikowania się różni się od formy tradycyjnej, ma bowiem charakter pośredni. Można wyróżnić:

B. Aouil, M. Kajdasz-Aouil

Internet jako środowisko komunikacyjne

trzy rodzaje komunikowania się sieci: **pchanie** (analogicznie do transmisji perswazyjnej, polega na jednokierunkowym transferze sygnału), **rozsiewanie** (np. zamieszczenie tekstu na stronach WWW, gdzie będzie odczytany przez wielu odbiorców) i **generowanie** (wspólna praca nad informacjami zawartymi w sieci, a komunikacja polega na uzupełnieniu, modyfikacji, zdementowaniu danych zgromadzonych na stronach WWW.

Źródło: B. Aouil, M. Kajdasz-Aouil, *Internet jako środowisko komunikacyjne*, [w:] *Kultura i język mediów*, red. M. Tanaś, Kraków 2007, s. 63.

Szybciej, krócej, swobodniej

Anna Panek

Język w przestrzeni internetu

Podczas komunikacji internauci posługują się językiem, który niejednokrotnie przyjmuje zaskakujące formy. Do cech charakterystycznych owego języka należą: ekonomiczność, specjalizacja, stylizacja oraz tworzenie pewnego rodzaju slangu, który podkreśla przynależność do danej grupy.

Ekonomiczność polega na nieużywaniu znaków interpunkcyjnych i polskich liter oraz używaniu pewnych specyficznych dla komunikacji internetowej elementów, do których zalicza się na

przykład emotikony i skróty (akronimy). Specjalizacja to stosowanie terminologii technicznej, w tym wyrażeń anglojęzycznych związanych z komputerem. Z kolei stylizacja dotyczy stylizowania języka polskiego na język angielski przez: (1) spolszczanie wyrazów pochodzących z języka angielskiego, na przykład spolszczony wyraz „ruter" pochodzi od angielskiego słowa router, (2) fonetycznego zapisu angielskich wyrazów, zwrotów, wyrażeń, na przykład „si ju" (ang. see you – do zobaczenia), „rili" (ang. really – naprawdę), (3) stosowaniu zasad pisowni języka angielskiego w języku polskim, a mianowicie: (a) stosowaniu pisowni „sh", zamiennie za „sz" („wiesh" zamiast „wiesz", „tesh" zamiast „też"), (b) stosowaniu zamiast polskiego „cz" pisowni „ch", „sch" lub „tsh" („z tshego" zamiast „z czego"), (c) stosowaniu pisowni „oo" zamiennie za „ó" lub „u" („nie ma problemoo" albo „hoomor"), (d) stosowaniu pisowni „q" zamiast „k" lub „ku" („taq" zamiast „tak", „kotq" zamiast „kotku"), (e) zamianie pisowni „ks" na „x", na przykład „ksiądz" na „xsiadz". Inne przykłady to pisanie „qra" zamiast „kura" oraz „xiazka" zamiast „książka".
Kolejna cecha języka używanego przez internautów to tworzenie slangu, co w komunikacji internetowej polega na stosowaniu ubezdźwięcznień („kofani" zamiast „kochani", „snof" zamiast „znów") oraz celowych błędów ortograficznych, na przykład „siem" zamiast „się". Innym przykładem slangu jest określenie „flejmy" (ang. flame – płomień). W slangu „flejmy" oznaczają tradycyjne „pyskówki", natomiast „mezgi" zapisywane skrótem „msg" to inaczej prywatne rozmowy (ang. message – wiadomość). Z kolei „kapsy" to slangowe określenie dużych liter (ang. capital letters – duże litery).
Internauci przekształcają język, stosując metodę redukcji, substytucji (zastępowania jednego elementu drugim) i kontaminacji (skrzyżowania dwóch związków frazeologicznych, dzięki elementowi wspólnemu). Przykłady owych przekształceń przedstawiają się następująco: Kto rano wstaje, ten widocznie musi; Kto rano wstaje, ten idzie po bułki; Kopernik wstrzymaj ziemię, ja wysiadam; Kto pod kim dołki kopie, ten ma brudną łopatę; Ludzie są dobrzy – Ludożercy;

Miej serce i patrz w telewizor; Gość w dom, żona w ciąży; Ludzie powodują wypadki, wypadki powodują ludzi; Tym chata bogata, co ukradnie tata; Gdzie kucharek sześć, tam zero zero siedem zgłoś się; Lepszy maluch w garażu niż Opel w telewizorze; Nie taka kobieta straszna, jak się umaluje; Kto pod kim dołki kopie, ten szybko awansuje; Jak cię widzą, to pracuj; Jaki pan, tak się wyśpisz; Nie ma tego złego, co by nam nie wyszło; Co za dużo to niezdrowo, ale od przybytku głowa nie boli; Siała baba mak i dostała 10 lat; Palenie skraca papierosa; Tonący brzydkiej się chwyta; Lepiej być w kropce niż w martwym punkcie; Mowa jest srebrem, a milczenie jest [przymiotem] owiec.

Źródło: Anna Panek, *Język w przestrzeni internetu*, „Przestrzeń społeczna" 2016, nr 1.

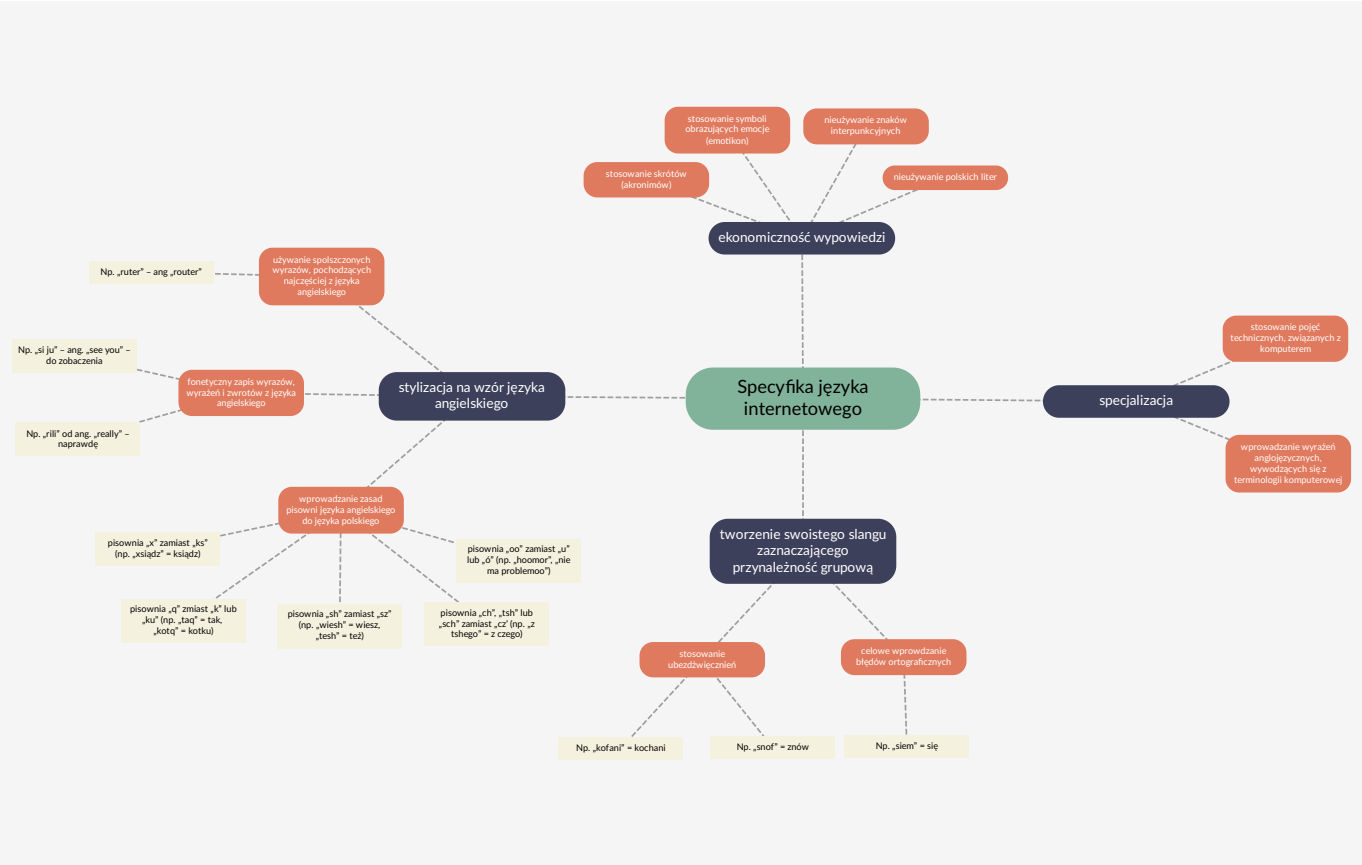

Na podstawie: *Kultura i język mediów*, pod red. M. Tanasia, Kraków 2007.

O języku mediów

Grażyna Majkowska

O języku mediów

[...] jedną z najistotniejszych cech języka mediów ostatnich lat jest dążenie do spotęgowania jego wyrazistości. W języku mediów kurczy się obszar słownictwa i frazeologii neutralnej stylistycznie i emocjonalnie. Zwłaszcza w tytułach, śródtytułach, zapowiedziach programów, ale także w tekstach informacyjnych nośnikami sensu stają się określenia silnie nacechowane ekspresywnie. Neutralne tytuły w rodzaju *Zima w Tatrach* pojawiają się już tylko w prognozach pogody dla narciarzy.

Na pierwszej stronie dziennika podobna informacja zatytułowana jest: *Atak zimy paraliżuje stolicę Tatr*. Powszechna w większości mediów poetyka udramatycznienia przekazu prowadzi do wyboru spośród wielu możliwych określeń tylko tych, które zwiększą prawdopodobieństwo przykucia uwagi odbiorcy, np.: *Koszmar w ZUS-ie*, *Zabójcza grypa*, *Amok przedświątecznych zakupów*.

Specjalnym zabiegom udramatyczniajacym poddawane są, oprócz tytułów informacji na pierwszej stronie, także teksty pozbawione sensacyjności, np. o treści ekonomicznej. Tytuł jest wówczas traktowany jak atrakcyjne opakowanie, np.: *Czwarte cięcie po stopach* (o obniżeniu stóp procentowych w NBP), *Kurczak zachowuje się gorzej niż świnia* (szybciej rosną ceny mięsa drobiowego niż wieprzowego). Twórcy tytułów prasowych wykazują się inwencją nie mniejszą od autorów sloganów reklamowych. Chociaż poetyka tytułu prasowego i sloganu różni się jeszcze wyraźnie, to ich funkcja jest podobna: przyciągnięcie za wszelka cenę (czasem nawet za cenę dobrego smaku) uwagi odbiorcy. Łączy je również różnorodność tropów stylistycznych wyzyskiwanych przy ich konstruowaniu.

Dążeniu do wyrazistości podporządkowany jest także wybór określeń wprowadzających wypowiedzi referowane. Także w tekstach informacyjnych, oprócz neutralnych czasowników, takich jak *powiedział*, *twierdził*, *dodał* itp. pojawiają się coraz częściej takie, które implikują wartościowanie, np.: *oskarża*, *grzmi*, *grozi*, *okrzyknął*, *ostrzega*, *denerwuje się*, *skrytykował*, *cieszy się*. Zwraca uwagę

szczególnie częste posługiwanie się przez dziennikarzy czasownikami występującymi w aktach mowy typu dyrektywnego (*nalega*, *ostrzega*, *oskarża*) i ekspresywnego (*chwali*, *ubolewa*, *tłumaczy się*).

Język beznamiętny, spokojny ton relacji, formułowanie wyważonych opinii wyrażanych w nienagannej formie językowej znajduje, jak się wydaje, coraz mniej zwolenników w mediach końca lat 90.; odbiorca może więc odnieść wrażenie dominacji retoryki ostrego konfliktu (tym zapewne należy tłumaczyć niesłabnące powodzenie metaforyki i frazeologii militarnej), impulsywnych oskarżeń, jednoznacznych kwalifikacji, języka żywiącego się kontrastami i ostrymi opozycjami, sięganie po środki z najwyższego rejestru emocji i ocen. Im krótszy tekst, tym wyrazistsze opozycje. Obserwacje te potwierdza zwiększająca się frekwencja złożeń z cząstką *arcy-*, *super-*, *hiper-*, *mega-* przymiotników nadających wypowiedzi odcień egzaltacji, np.: *szalony podziw*, *tytaniczna praca*, *totalna krytyka*, *niesamowite efekty świetlne*, *kongenialny* (!) *utwór* czy przesady: *atomowy serwis* (silne uderzenie), zawsze jednak obliczone na zaciekawienie odbiorcy tym, co zostaje określone mianem *szokującej informacji*, *diabelskiej premiery*, *charyzmatycznego tańca*.

Źródło: Grażyna Majkowska, *O języku mediów*, [w:] *Dziennikarstwo i świat mediów*, red. E. Chudzińskiego, Z. Bauera, Kraków 2004, s. 231–234.

Autorka wyżej cytowanego tekstu zwraca również uwagę na tzw. **infotainment**, czyli skrzyżowanie informacji z rozrywką. Polega ono na:

- upowszechnianiu kiczu językowego (np. w artykułach z prasy kobiecej),
- neutralizacji oficjalności kontaktu między nadawcą a odbiorcą (unikanie dominacji językowej, dostosowanie poziomu języka do odbiorcy),
- sprymitywizowaniu kompetencji komunikacyjnej (np. powtarzanie tego, co już zostało zakomunikowane: *Dzisiaj za oknem średnia burza. Nie jest to na szczęście duża burza. Jest średnia.*),
- uznawanie własnego języka za wzorcowy, niewymagający korekt (polszczyzna jest tylko narzędziem do porozumiewania się),
- epatowanie wulgaryzmami i dosadnymi wyrażeniami,
- posługiwanie się wyrazami obcymi, które miałyby świadczyć o profesjonalizmie mówiącego w danej dziedzinie (np. *designer*, *casting*).

W mediach elektronicznych można zaobserwować wzrost fatycznej funkcji języka (kontaktowej), przewartościowania kontaktu z odbiorcą z autentycznego na pozorny oraz autotematyzm i brak dostatecznej staranności o formę językową przekazów (popełnianie błędów w odmianie imion i nazwisk obcych, błędy ortograficzne, interpunkcyjne, nadużywanie wielokropka).

Komunikacja językowa w internecie

W komunikacji internetowej można wskazać wiele różnych osobliwości językowych, dzięki którym teksty internetowe różnią się od ogółu tekstów pisanych.

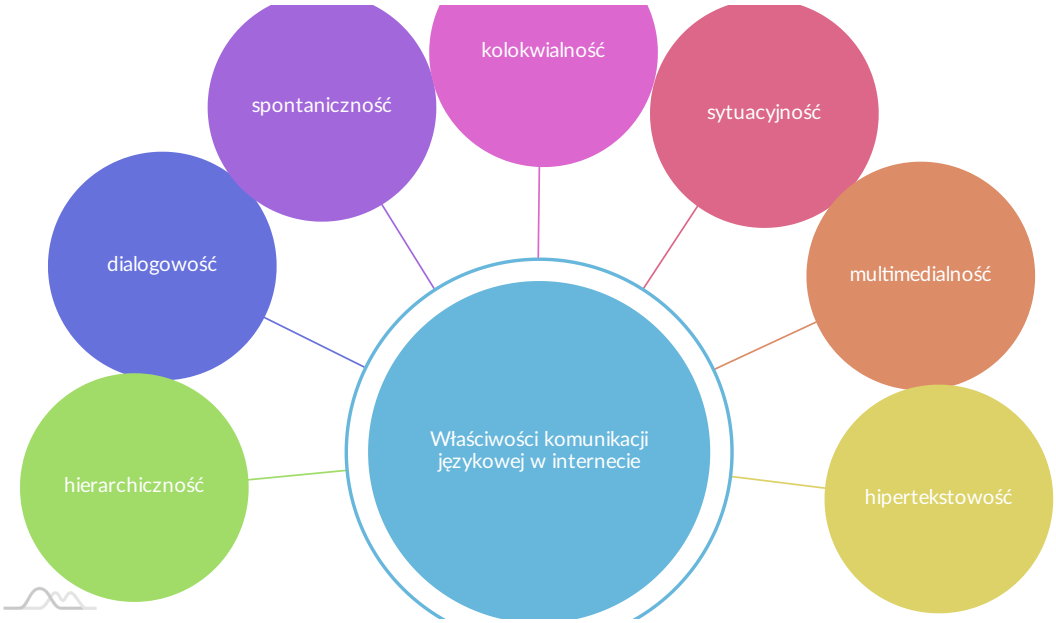

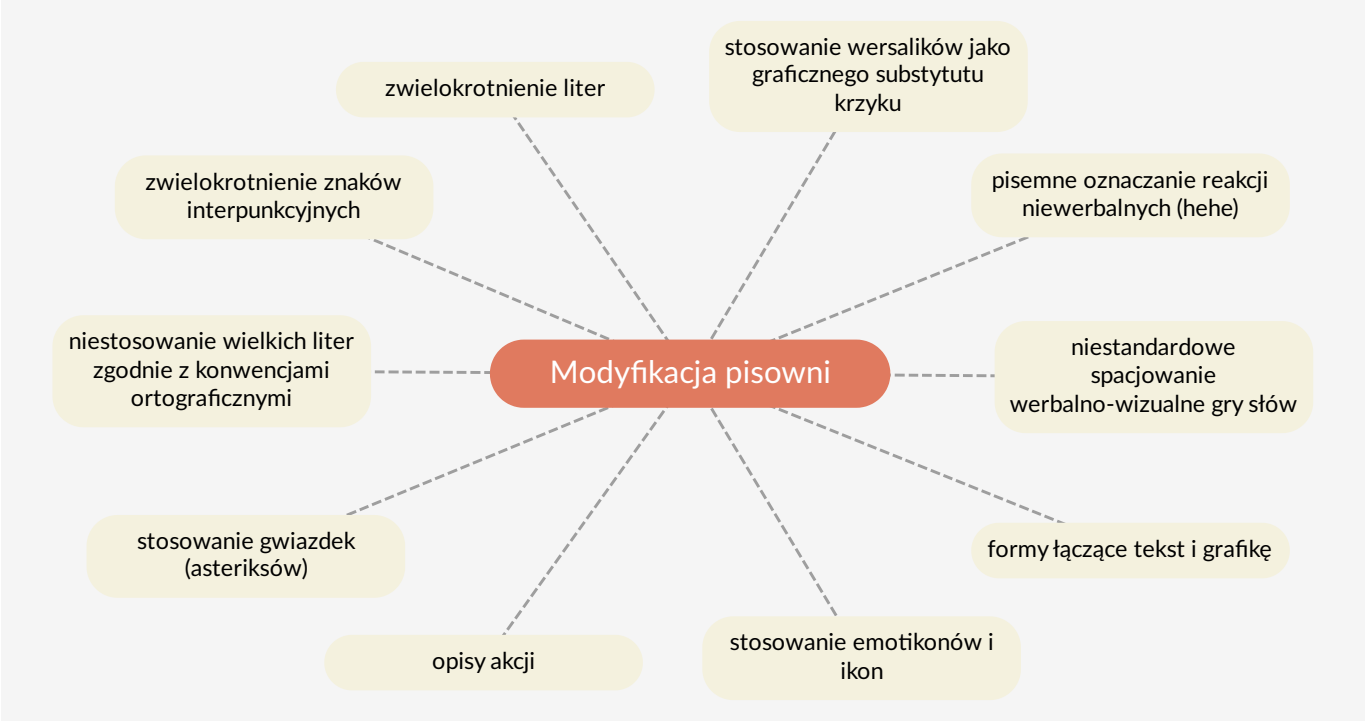

Słownik

funkcja fatyczna

funkcja języka służąca podtrzymaniu kontaktu, nie zaś wymianie informacji

slang

(ang. *slang*) potoczna odmiana języka używana przez jakąś grupę zawodową lub środowiskową

Audiobook

Polecenie 1

Wysłuchaj nagrania na temat wpływu internetu na język. Czy zgadzasz się z postawionymi tezami? Czy codzienne „obcowanie” z internetem zubaża, czy wzbogaca język młodego człowieka?

Audiobook można wysłuchać pod adresem: https://zpe.gov.pl/b/P9i1laqjW

Styl wypowiedzi internetowych

Czy zastanawialiście się kiedyś, jak komunikacja w internecie wpływa na nasz język? Zniekształca go i zubaża czy przeciwnie - pobudza do większej kreatywności? Wszelkie modyfikacje języka i procesy jego ekonomizacji mogą zostać uznane za rażące, ale i groźne dla polszczyzny. Szczególnie niebezpieczna wydawać się może ekspansja angielszczyzny, wszechobecnej w cyberprzestrzeni. Trudno od niej uciec. Nie każde słowo, zwłaszcza związane z nowymi technologiami, znajduje swój odpowiednik w języku polskim, a nawet jeśli taki powstaje, nie zawsze się zadomawia. Jednak, jak uważa badacz języka internetu Jan Grzenia, większość nowych pojęć jest tworzonych w języku rodzimym:

Czasem forma rodzima nie ma szans z zapożyczoną, co dotyczy np.bardzo poręcznego wyrazu blog, jednak formy pochodne przyjmujemy już na rodzimych warunkach, bo oprócz blogera (w polskich tekstach zwykle przez jedno g) jest też blogowicz i przymiotnik blogowy. Słowo forum oprócz nowego znaczenia zyskało liczbę mnogą [...], a za tym poszły nowe wyrazy forumowicz, forumowy i kontrowersja poprawnościowa, czy nie powinno być forowicz, forowy. Uczestnictwo w forum, podobnie jak w innych formach komunikacji internetowej, wymaga respektowania netykiety, czyli zasad właściwego zachowania się w obrębie tego medium. Forumowicze zaś pisują posty układające się tematycznie w wątki.

Jeśli więc istnieją lęki związane z losem polszczyzny w warunkach nowoczesności, należy się ich wyzbyć, bo – jak widzimy – w słownictwie internetowym rodzime słowa

wyraźnie górują nad obcymi, a zastępowanie słów obcych dokonuje się bardzo szybko i samorzutnie. Nie było chyba nawet poważnych prób wprowadzenia do użytku powszechnego słów takich, jak browser 'przeglądarka', a jeśli nawet się pojawiały, to tylko środowiskowo, zresztą w formach zaadaptowanych fleksyjnie do polszczyzny (browsera, browsery). (Jan Grzenia, Co język polski zawdzięcza Internetowi?, http://www.rjp.pan.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=1379&Itemid=50)

Innym problemem, z którym mierzy się polszczyzna internetowa, jest jej unifikacja, pomijanie norm językowych, które spowalniają komunikację. Bardziej zwracamy uwagę na to, co i po co, a nie na jak piszemy i wypowiadamy się w internecie. Swoboda stawiana jest ponad starannością. Co ciekawe, to pragmatyczne podejście było przedmiotem troski językoznawców jeszcze przed rozpowszechnieniem internetu. Podczas Forum Kultury Słowa, które odbyło się we Wrocławiu w 1995 roku, badacze zauważyli następujące zmiany w polszczyźnie spowodowane przemianami społecznymi po 1989 roku:

[...] 1. tendencja do zmniejszania dystansu między oficjalną (publiczną) a nieoficjalną (potoczną) odmianą języka,

2. tendencja do indywidualizacji wypowiedzi z silną ekspresją, wartościowaniem oraz eksponowaniem strony pragmatycznej [...]

3. tendencja do utrwalania wariancji normy i kodyfikacji.

Władysław Lubaś, *Polszczyzna wobec najnowszych przemian społecznych*, [w:] *O zagrożeniach i bogactwie polszczyzny*, Forum Kultury Słowa Wrocław 1995, pod red. J. Miodka, Wrocław 1996, s. 153.

Polecenie 2

W pracy *Dociekania filozoficzne* Ludwig Wittgenstein twierdzi, że język jest zbiorem gier. Są one pewnymi całościami, na które składają się elementy językowe (wyrażenia, zdania) oraz czynności, w które te elementy są wplecione. To, w jaki sposób funkcjonują gry językowe, można zaobserwować wyłącznie w praktyce. odpowiedz na pytanie, czy język internetu można nazwać grą językową?

Słownik

wariancja normy

stadium przejściowe pomiędzy już zachwianą normą A a jeszcze nieutrwaloną normą B

kodyfikacja

zebranie bądź zaktualizowanie norm, przepisów, aby stanowiły jednolitą całość

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Oceń prawdziwość zdań.

Twierdzenie	Prawda	Fałsz
Wypowiedź internetowa nie musi uwzględniać odbiorcy. Wszyscy i tak są anonimowi.	○	○
Ekonomizacja języka przejawia się tylko w używaniu skrótów.	○	○
W języku polskim trudno o słowa, które mogą zastąpić angielską terminologię związaną z internetem.	○	○
Nieprzestrzeganie norm językowych jest w wypowiedziach internetowych często zabiegiem świadomym.	○	○
W internecie znika różnorodność języka polskiego, jego odmiany, gwary, regionalizmy.	○	○

Ćwiczenie 2

Wybierz pięć terminów znanych ci wyłącznie z wypowiedzi internetowych, czyli takich, których na co dzień nie używasz. Napisz własnymi słowami ich definicję.

Słowo z wypowiedzi internetowych	Definicja

Ćwiczenie 3

Zaznacz w poniższym tekście te słowa/wyrażenia, które utrudniają zrozumienie tekstu internetowego.

Sinice ☐ Cyjanobakterie ☐ powodem zamknięcia większości plaż nad Bałtykiem - lista zamkniętych kąpielisk.
Front, który przyniesie do końca tego tygodnia wysoką temperaturę w Polsce ☐ / Upał ☐ , spowodował też wzrost występowania nieprzyjemnych, zielonych organizmów o przykrym zapachu ☐ sinic ☐ w Bałtyku.
Przed weekendem najwięcej kąpielisk zamkniętych zostało w województwach: zachodniopomorskim i pomorskim. W tym pierwszym regionie ☐ W województwie zachodniopomorskim ☐ zakaz obejmuje kąpielisko w Trzebieży oraz kąpielisko miejskie Stawek w Gryficach. Dodatkowo 26 lipca zakazano ☐ został wydany przez GIS zakaz ☐ wchodzenia do wody w przypadku siedmiu kąpielisk w województwach: mazowieckim, łódzkim, wielkopolskim i śląskim. W których z pozostałych regionów w Polsce ☐ naszym kraju nad Wisłą ☐ woda nie jest zdatna do kąpieli?
Przyczyną zakazu są złe wyniki badania wody ☐ "inne wymagania" oraz niekorzystne parametry mikorobiologiczne ☐ .

oprac. własne na podstawie tekstu: Sinice w Bałtyku i wysyp zamkniętych kąpielisk. Gdzie w Polsce sanepid zakazał kąpieli?

Ćwiczenie 4

Zapoznaj się z poniższym tekstem z tomu *O zagrożeniach i bogactwie polszczyzny. Forum Kultury Słowa Wrocław 1995.* Przeredaguj go tak, by mógł zostać umieszczony na miejskim informacyjnym portalu internetowym:

> W dniach 12-14 października 1995 r. odbyło się w Auli Leopoldyńskiej Uniwersytetu Wrocławskiego Forum Kultury Słowa, zorganizowane przez Polską Akademię Nauk, ministerstwo Kultury i Sztuki oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej. Patronat nad nim sprawował Przewodniczący Komitetu Badań Naukowych, program tematyczny zaś przygotowała Komisja Kultury Języka Komitetu Językoznawstwa PAN.
>
> Program ten objął najważniejszą część obszaru problematyki określanego mianem kultury języka: od zagadnień teoretycznych, historycznych, organizacyjnych i legislacyjnych poczynając, przez używanie języka polskiego w prasie, radiu, telewizji, reklamie, polityce, kościele, teatrze, nauce, technice i szkole aż po obrzeża polszczyzny ogólne, reprezentowane m.in. przez subkultury młodzieżowe.

Ćwiczenie 5

Na podstawie wypowiedzi z forum internetowego dotyczących filmu *Midsommar. W biały dzień* (2019, reż. Ari Aster) dokonaj ich korekty tak, by były zrozumiałe i można je było opublikować np. w magazynie branżowym.

- fantastisk!
  dla mnie 10/10. pomysł, fabuła, klimat a nade wszystko MUZYKA Haxan Cloak. strasznie było tylko troszkę, film bardziej siadał na psyche niż mrozil krew w żyłach (np. tragedia rodzinna bohaterki...), mięsa nie było więcej niż u Quentina Tarantino. wspaniały. aż żałuję, że nie mogę go drugi raz obejrzeć

- Jedynie strona wizualna jest czymś, co warto zobaczyć
  Pewnie nie znam się na horrorach, bo w ogóle ich nie oglądam, ale zachęciło mnie nazwanie tego art - horrorem. No i poszłam do kina. I kompletnie nie rozumiem po co to coś powstało - myśli w tym żadnej, postaci stereotypowe do granic bólu, rozhisteryzowana główna ...

- Jak dla mnie świetny!
  Mega dziwny, makabryczny, nie nudzi nawet przez chwilę. Do tego ciekawa praca kamery i bogactwo kwiatów, kolorów.

- Obrzydlistwo
  Jeśli film jest pełen obrzydliwości to nie jest straszny (no chyba że w tym sensie, że nie daje się go oglądać), tylko obrzydliwy. Ja miejscami nie mogłem patrzeć. No i to aktorstwo polegające głównie na wykrzywianiu ust (Dany) i wytrzeszczaniu oczu (Christian). Nieee. I jeszcze rozciągnięty ten film w cholerę, gdy mniej więcej po trzydziestu minutach robi się bardzo przewidywalny. Strata czasu i kasy.

Ćwiczenie 6

Na postawie tekstu Beaty Wrony zbierz argumenty potwierdzające lub obalające tezę, że istnieje „styl internetowy".

Beata Wrona

Język i styl młodego pokolenia w kontekście przemian kulturowych (na przykładzie dyskursu na forach internetowych) [praca doktorska]

Wraz z nastaniem epoki Internetu upowszechniło się określenie „styl internetowy". Nie jest jednak oczywiste, czy można na tym tylko jednym kryterium (typ medium) opierać przekonanie, że mamy do czynienia z kształtowaniem się nowej odmiany funkcjonalnej (choć bez wątpienia to medium, może bardziej niż inne, wymusza pewne modyfikacje w sposobie konstruowania tekstu).

Czy więc można mówić o nowym stylu - internetowym - w którym dominuje potoczna składnia i słownictwo? Większość tekstów zamieszczanych w Internecie nastawiona jest na komunikację użytkową, na pragmatyczne cele - ale prezentują one różne gatunki i rodzaje wypowiedzi. Sytuacje komunikacyjne w cyberprzestrzeni są jednak powtarzalne, a jak pisze Ewa Jędrzejko: „Powtarzalność sytuacji komunikacyjnych z czasem utrwala określone wzorce stylowogatunkowe i wiązane z tym »przymusy syntaktyczne«, projektując względnie stałe strategie tekstotwórcze, zdeterminowane przez cały kontekst sytuacyjny. Nowe warunki społeczne mogą jednak rozluźniać owe przymusy, wprowadzać modyfikacje, nowe strategie lub wzorce, co ujawnia plan językowy." Czy jednak zmiany społeczne, mające niewątpliwy wpływ na kulturę i zachowania językowe Polaków (moda na luz, prymat potoczności), są wystarczającym powodem do wyróżniania nowego stylu? Wydaje mi się, że jeszcze nie. Internet jest tylko miejscem spotkań nadawczoodbiorczych. W przestrzeni

internetowej występują różne gatunki, mieszają się różne rejestry stylowe, co nie jest czymś zaskakującym, bo - jak zauważyli już m.in. Kurkowska i Skorupka: „niewiele jest środków językowych ograniczonych do jednego tylko stylu, niewystępujących w innym. Odmiany stylowe wzajemnie się przenikają, wzajemnie na siebie oddziałują, granice między nimi są płynne.” O ile więc dziś, jak pisze Bożena Witosz, wyodrębnienie sfery komunikacji medialnej jest uznawane za konieczne i niebudzące wątpliwości, o tyle już przyporządkowanie tej sferze odpowiedniego stylu (stylu medialnego) wywołuje kontrowersje.

Źródło: Beata Wrona, *Język i styl młodego pokolenia w kontekście przemian kulturowych (na przykładzie dyskursu na forach internetowych) [praca doktorska]*, Katowice 2014, s. 29. Cytat za: http://www.sbc.org.pl/Content/96342/doktorat3452.pdf.

Ćwiczenie 7

Odpowiedz na pytania. Co wpływa na rozwój języka? Co mówi o młodym pokoleniu język internetu? Odwołaj się do fragmentu felietonu prof. Jerzego Bralczyka pt. *I lajkuję cię very much* oraz wypowiedzi prof. Mirosława Bańki.

Jerzy Bralczyk

I lajkuję cię very much, [w:] M. Bralczyk, A. Markowski, J. Miodek, *Trzy po 33*

Z zasady [...] nasze lubienie jest poprzedzane podobaniem się. A tu, w szybkim internecie, musimy się od razu lubić. Zobaczyliśmy, przeczytaliśmy, usłyszeliśmy i zaraz lubimy. Czy takie szybkie lubienie wejdzie do naszego języka? Czy zaczniemy być mniej ostrożni w formułowaniu naszych ocen? Może tak, a może lajkowanie będzie tylko wyrażaniem podobania się, mało zobowiązującego, ale przyjemnego i dostarczającego przyjemności tym, wobec których (lub wobec tego, co zrobili) nasz stosunek wyrażamy. W każdym razie już nie pora na zbyt długie i mniej zgrabne podoba mi się i na wyrażane skierowanym do góry kciukiem podobki. Ja sam wolę się jednak najpierw podobać. Zazwyczaj zresztą to mi wystarcza.

Źródło: Jerzy Bralczyk, *I lajkuję cię very much, [w:] M. Bralczyk, A. Markowski, J. Miodek, Trzy po 33*, Warszawa 2016, s. 183.

Lubię lajkować. Rozmowa z prof. Mirosławem Bańko

Dlaczego pojawiają się nowe wyrazy? Najbardziej powierzchowna odpowiedź jest taka, że następują zmiany cywilizacyjne. Pojawił się komputer, trzeba było go nazwać. Ale to nie jest najważniejszy powód. Język się zmienia przede wszystkim dlatego, że jest środkiem grupowej, środowiskowej czy – na większą skalę – etnicznej identyfikacji. Młodzi nie chcą mówić tak, jak ich rodzice czy dziadkowie, chcą się odróżniać.

Mamy chęć zaznaczać za pomocą języka skąd jesteśmy i do jakiej grupy należymy. Modny dziś w Polsce biolog ewolucyjny Robin Dunbar twierdzi wręcz, że ta potrzeba odnawiania języka z pokolenia na pokolenie jest w nas zapisana ewolucyjnie, że to element naszego wyposażenia genetycznego. Język to wygodny sposób demaskacji obcych. Jest taka scena w *Trylogii* Sienkiewicza, w której Zagłoba przekrada się w stroju ukraińskiego chłopa. Pech chce, że trafia na polskich rycerzy. Co zrobi w tym momencie? Powie: „Latine loquor", czyli „mówię po łacinie". To wystarczyło, bo „mówić po łacinie" oznaczało „należeć do stanu szlacheckiego". Język to najlepszy dokument tożsamości.

Źródło: *Lubię lajkować. Rozmowa z prof. Mirosławem Bańko*, dostępny w internecie: http://wspolnymianownik.pl/czytaj.php?s=wywiady&a=miroslaw-banko.

Ćwiczenie 8

Kształtowanie świadomości językowej Polaków i propagowanie dbałości o poprawność polszczyzny to podstawowe cele kampanii społeczno-edukacyjnej zatytułowanej Ojczysty – dodaj do ulubionych, organizowanej przez Narodowe Centrum Kultury ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Partnerem kampanii jest Rada Języka Polskiego.

Obejrzyj spot pt. *Lekcja języka współczesnego*:

Film dostępny pod adresem https://zpe.gov.pl/a/DI9TT7g6Q

Film nawiązujący do treści materiału pod tytułem Lekcja języka współczesnego.

Źródło: https://www.nck.pl/projekty-kulturalne/projekty/ojczysty-dodaj-do-ulubionych/multimedia/marian-dziedziel-w-nowym-spocie-kampanii-ojczysty-dodaj-do-ulubionych-

Napisz krótką wypowiedź na temat: Używanie poprawnej polszczyzny sprzyja porozumieniu między pokoleniami.

Dla nauczyciela

Autor: Anna Grabarczyk
Przedmiot: Język polski

Temat: Styl wypowiedzi internetowych

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Cele kształcenia – wymagania ogólne

IV. Samokształcenie.

6. Umacnianie postawy poszanowania dla cudzej własności intelektualnej.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

II. Kształcenie językowe.

3. Komunikacja językowa i kultura języka. Uczeń:

10) charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).

III. Tworzenie wypowiedzi.

1. Elementy retoryki. Uczeń:

1) formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych;

3) rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa);

2. Mówienie i pisanie. Uczeń:

4) zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji;

IV. Samokształcenie.

13. zna pojęcie hipertekstu; rozpoznaje jego realizacje internetowe oraz pozainternetowe; określa ich funkcje w komunikacji, umiejętnie z nich korzysta w gromadzeniu informacji.

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

II. Kształcenie językowe.

2. Zróżnicowanie języka. Uczeń: spełnia wymagania określone dla zakresu podstawowego, a ponadto:

8) określa cechy stylu wypowiedzi internetowych oraz wartościuje wypowiedzi tworzone przez internautów.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Cele operacyjne. Uczeń:

- scharakteryzuje zmiany, jakie dokonały się w języku wraz z rozwojem internetu;
- zidentyfikuje i oceni zagrożenia dla języka, jakie się z tym wiążą;
- określi cechy stylu wypowiedzi internetowych;
- przeanalizuje różne rodzaje wypowiedzi internetowych.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna;

- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel inicjuje rozmowę z uczniami, stawiając pytanie: Czy styl wypowiedzi internetowych jest jednorodny? Czy łatwo wymienić wyznaczniki takiego stylu? Uczniowie dyskutują na podane zagadnienia, następnie zapoznają się z sekcją: „Przeczytaj" (w e-materiale).
2. Przedstawienie celu zajęć i podanie tematu.

Faza realizacyjna:

1. Nauczyciel dzieli zespół na grupy i każdej przypisuje do wykonania zadania z sekcji „Sprawdź się" oraz polecenia z multimedium. Uczniowie analizują treść audiobooka, zapoznają się z zadaniami i przystępują do wspólnej pracy. Efektem pracy zespołu jest plansza, którą można zawiesić w klasie.
   Grupa I - omawia problemy, z którymi mierzy się polszczyzna internetowa (audiobook), charakteryzuje właściwości komunikacji językowej w internecie, wykonuje ćwiczenia: 1, 4, 5 z sekcji „Sprawdź się".
   Grupa II - omawia wpływ komunikacji internetowej na język polski (audiobook), zabiegi, jakim poddawane są teksty medialne, wykonuje ćwiczenia: 2, 6, 7).
   Grupa III - wyjaśnia, co język polski zawdzięcza internetowi (audiobook), charakteryzuje specyfikę języka internetowego, wykonuje ćwiczenia: 3, 8)
   Po zakończeniu pracy uczniowie prezentują efekty pracy grup.

Faza podsumowująca:

1. Nauczyciel zadaje uczniom pytania podsumowujące, np.:
   Co sprawia, że styl wypowiedzi internetowych jest charakterystyczny?
   Dlaczego użytkownicy internetu posługują się innym stylem niż na przykład podczas rozmów bezpośrednich?

Praca domowa:

1. W pracy *Dociekania filozoficzne* Ludwig Wittgenstein twierdzi, że język jest zbiorem gier. Są one pewnymi całościami, na które składają się elementy językowe (wyrażenia,

zdania) oraz czynności, w które te elementy są wplecione. To, w jaki sposób funkcjonują gry językowe, można zaobserwować wyłącznie w praktyce. Jak myślisz, czy język internetu można nazwać grą językową?

Materiały pomocnicze:

- *Kultura i język mediów,* red. M. Tanaś, Kraków 2007.
- Anna Panek, *Język w przestrzeni internetu,* „Przestrzeń społeczna" 2016, nr 1.

Wskazówki metodyczne

- Nauczyciel może wykorzystać medium w sekcji „Audiobook" do podsumowania lekcji.